

Fremtidens landbrug er mindre landbrug

Af [Sine Riis Lund](#) | 17. februar 2015 kl. 5:55 |

FORUDSIGELSER: Markant færre ansatte og en betydelig nedgang i landbrugsarealet er det realistiske scenarie for fremtidens landbrug. Det behøver dog ikke være nogen katastrofe, mener deltagerne bag forskningsprojektet Fremtidens Landbrug.

Der var engang, hvor en langt større andel af befolkningen arbejdede med jord, dyr eller fødevarer mellem hænderne. Og så bliver der engang, hvor arbejdsstyrken i landbruget vil være væsentligt reduceret sammenlignet med i dag.

Helt naturligt vil der ske en nedgang på mellem 39.000 og 45.000 årsværk frem mod år 2030 med udgangspunkt i år 2008. Det vurderer fødevarøkonom Alex Dubgaard fra Københavns Universitet. Han har lavet en række beregninger om udviklingen for landbruget som led i forskningsprojektet Fremtidens Landbrug, hvor forskere fra Københavns og Aarhus Universiteter for nyligt sammen med Det Økologiske Råd fremlagde deres bud på fire mulige scenarier for et miljømæssigt bæredygtigt landbrug til en konference på Christiansborg. *(Læs mere om scenarierne i faktaboksen)*

Mindre landbrugsareal

Og landbruget står overfor hårde tider. Forskernes fremskrivning viser, at der ved et uændret produktionsomfang og en stigning i arbejdsproduktiviteten på fem procent årligt vil være 21.000 årsværk ansat i landbruget i 2030 eller 27.000 årsværk ved en fortsat produktionsvækst på en procent om året. I 2008 lå antallet på 66.000 årsværk.

På konferencen bebudede Alex Dubgaard dog indledningsvist, at beregninger så langt ud i fremtiden er "rasende usikre". Men også landbrugsarealet har de regnet på. Her vurderer forskerne, at hvis den

nuværende udvikling fortsætter, så vil landbrugsarealet i 2050 blive reduceret til 55 procent af Danmarks areal mod 62 procent i 2011.

CITAT

Måske er det ikke så stor en katastrofe, hvis vi tager jord ud og nedlægger noget af svineproduktionen, måske også noget af mælkeproduktionen, og vi får lavere beskæftigelse mod til gengæld at få bedre natur og renere miljø. Det går nok alt sammen.

Alex DubgaardFødevareøkonom, Københavns Universitet

Projektdeltagerne bag Fremtidens Landbrug vil dog gå endnu længere. Deres fire fremlagte scenarier indebærer, at landbrugsarealet i 2050 kommer ned på mellem 51 og 53 procent. Og i nogle af scenarierne udgør selve det dyrkede areal af landbrugsarealet en betydelig mindre andel end i dag.

Folk vil finde nyt arbejde

En af forskernes væsentligste pointer var imidlertid, at vi måske ikke behøver at bævre over denne udvikling. Danmark har før stået i sådan en situation og er kommet godt ud på den anden side.

“Måske er det ikke så stor en katastrofe, hvis vi tager jord ud og nedlægger noget af svineproduktionen, måske også noget af mælkeproduktionen, og vi får lavere beskæftigelse mod til gengæld at få bedre natur og renere miljø. Det går nok alt sammen,” sagde Alex Dubgaard til en fyldt Landstingssal på Christiansborg.

Blandt andet var hans pointe, at nok vil arbejdsløsheden på kort sigt stige, hvis vi eksempelvis tager landbrugsjord ud, og der vil blive et øget produktivitetsskud såsom ledig staldkapacitet. Men på længere sigt bør det ikke udgøre væsentlige udfordringer. De vurderer, at de ledige vil finde anden beskæftigelse i andre brancher, og at det på længere sigt kun er udtagningen af landbrugsjord, der vil medføre samfundsmæssige omkostninger i form af mistet jordrente.

“Vi kan se, at de samfundsøkonomiske tab ligger på størrelsesordenen 1,2 milliarder kroner årligt. Man kan så diskutere, om det er meget eller lidt, men set i forhold til samfundsøkonomien er det forholdsvis små udgifter.

Det vi får til gengæld er offentlige goder i form af bedre natur, flere rekreative muligheder, større biodiversitet og bedre miljø,” fortalte Alex Dubgaard.

Glem ikke realiteterne!

Blandt de øvrige oplægsholdere til konferencen var Karen Hækkerup, administrerende direktør for Landbrug & Fødevarer. Hun opfordrede til ikke bare at tage de visionære briller på, men også de realistiske. For hvis man overhovedet vil et landbrug i Danmark og ønsker de relaterede arbejdspladser i følgeindustrien, så er man også nødt til at se på den kritiske økonomiske situation, hvor 1.000 landmænd bare i år risikerer at måtte lægge nøglerne til deres bedrifter.

“Vi vil meget gerne et fremtidens landbrug, hvor vi også har produktion i Danmark. Vi vil gerne være foregangsland. Vi vil gerne være med til at nedbringe emissionen. Vi vil gerne være med til at producere gode fødevarer. Men det kræver, at man også i den diskussion har fokus på noget så kedeligt som konkurrencevilkår,” sagde Karen Hækkerup.

Hun pointerede, at Landbrug & Fødevarer også har visioner for en miljømæssigt bæredygtig fremtid for landbruget. Hun fremhævede ønsker om, at størstedelen af gyllen bruges til energi i biogas, at halmen kan komme i benzinen, at efterafgrøderne udnyttes bedre, at der arbejdes hen imod et affaldsløst samfund og et mål om at producere ting, der kan erstatte de fossile brændstoffer.

Flere fødevarer per person

Karen Hækkerup pointerede, at verden forventeligt får ni milliarder munde at mætte i 2050, og at de skal mættes med mindre og mindre landbrugsjord. Derfor er det danske landbrug også i fuld sving med at omlægge produktionen til en intensiv, men bæredygtig produktion.

Alex Dubgaard kommenterede forinden på netop bekymringerne om at kunne brødføde de stadig flere mennesker. Han pointerede, at man havde samme bekymringer blandt andet i 60'erne.

“Men selv om vi er gået fra at være 2,5 milliarder til syv milliarder mennesker, så er der sket en voldsom stigning i mængden af fødevarer per person,” sagde han.

Forskerne bag projektet vurderer i deres fremskrivning, at denne udvikling vil fortsætte. Omend i et langsommere tempo.

Derfor behøver mere natur og mindre landbrug heller ikke være nogen katastrofe for samfundet. Det kræver imidlertid, at politikere og andre tager taktstokken. Noget, som forskerne savner i dag.

“Vi vil gerne et bæredygtigt landbrug. Det har været vores oplevelse, at den udvikling, der er sket, meget er styret af markedet. Efter landbrugsloven er blevet fri, er der ikke så mange politiske pejlemærker for, hvordan det her skal udvikle sig,” sagde projektleder Leif Bach Jørgensen fra Det Økologiske Råd.

De håber, at deres fire scenarier kan inspirere til flere pejlemærker i fremtiden.

sine@altinget.dk

Deltagerne bag forskningsprojektet Fremtidens Landbrug peger på fire forskellige fremtidsscenarier, hvor der er fokus på miljømæssig bæredygtighed. Et af scenarierne peger på et biobaseret samfund, hvor landbruget også leverer råvarer til produktion af energi. (naturoglandbrug.dk)

FAKTA

Fire scenarier for fremtidens landbrug

Projektet Fremtidens Landbrug opstiller fire forskellige bæredygtige fremtidsscenarier. Hvert scenarie er optimeret i forhold til én bestemt overordnet målsætning. Hvert scenarie er et billede på én mulig fremtid.

1. Scenarie: Grøn vækst

I 'Grøn vækst'- scenariet er hovedmålsætningen, at landbruget under et skal have så lav forurening og så lille en klimabelastning som muligt, samtidig med at landbrugets vækstmuligheder så vidt muligt fastholdes og udvikles. Delmålsætningerne i scenariet er:

- Effektiv håndtering af næringsstoffer fra landbruget
- Reduktion i udledning af drivhusgasser fra landbruget
- Reduktion i brugen af pesticider

2. Scenarie: By og land

I 'By og land'- scenariet er målsætningen, at det urbane og det landlige knyttes tættere sammen for at drive en positiv udvikling i landdistrikterne. Delmålsætningerne i scenariet er:

- Øget fokus på bynære behov: natur, fødevarer, rekreation m.v.
- Øget lokal produktion, forarbejdning og afsætning af fødevarer
- Fremme af økologisk kredsløbslandbrug for at sikre miljø og klima

3. Scenarie: Det biobaserede samfund

I scenariet for 'Det biobaserede samfund' er hovedmålsætningen, at landbruget ikke alene producerer fødevarer, men også leverer råvarer til produktion af energi og fornybare materialer. Delmålsætningerne i scenariet er:

- Høj produktion af energiforgrøder og råvarer til industrien
- Effektiv og højteknologisk udnyttelse af biomasse
- Maksimal recirkulation af næringsstoffer

4. Scenarie: En rig natur

I 'En rig natur'-scenariet er hovedmålsætningen at skabe mere biologisk mangfoldighed og en natur i balance i 2050. Delmålsætningerne i scenariet er:

- Øge biodiversiteten i det åbne land
- Øge arealet med lysåben natur
- Skabe sammenhæng og mangfoldighed i naturen

- Fakta fra Hjemmesiden for Fremtidens Landbrug

Vi vil meget gerne et fremtidens landbrug, hvor vi også har produktion i Danmark. Vi vil gerne være foregangsland. Vi vil gerne være med til at nedbringe emissionen. Vi vil gerne være med til at producere gode fødevarer. Men det kræver, at man også i den diskussion har fokus på noget så kedeligt som konkurrencevilkår.

Karen Hækkerup Administrerende direktør, Landbrug & Fødevarer